

καὶ ἐξάδιζε πρὸς τὴν καλύβην. Ἄμα δὲ πλησί-
σας, ἐστάθη ὀλίγον ὥς συλλογιζόμενος καὶ στραφεὶς
ἐχύθη πρὸς τὰ βάθη τῶν ἀπεράντων θαλάσσης κρότος
πυροβόλου ἀντήχησε μετὰ ταῦτα εἰς τὴν καλύβην,
ὅπου ἐκάθητο μόνος ὁ γέρον Λουκάς προσμένων τοὺς
νεονύμφους. Καὶ δὲν ἤκούετο ἕκτοτε ἄλλο, εἰμὴ ὁ
ἄνεμος ὅστις ἐσύριζεν εἰς τὴν ἐπτάην, καὶ ἡ θά-
λασσα ἥτις μυκωμένη πρὸς τὰς ἄκρας τῶν ἀποκρή-
μνων μερῶν, ἐκύλιε τερατώδη κύματα εἰς τὰς ἀπε-
ράντους ἀμμιώδεις ἀκτὰς. τὰς ἐντεινομένας ἀπὸ τῆς
Τρουβίλλης μέχρι τῆς Δίης.

(Κατὰ τὸ Γαλλικόν.)

I. M. P.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΓΛΩΣΣΟΓΡΑΦΙΚΗ.

—ooo—

Κύριε Συντάκτα!

Ὁ κύριος Φιλητάς, λέγων ὅτι ἡ λέξις αὐτὴς ἐ-
προφέρετο καὶ ἀναλελυμένως, προσίθῃσι, (Πανδώρας
φυλ. 187 σελ. 431). «Ἐκφωνοῦντο λοιπὸν δυσυλ-
λάβως ἡ ΑΥ καὶ ΕΥ διφθογγοὶ ἀπὸ λαοὺς τινὰς
Ἑλληνικοὺς, καθὼς ὅλονεν καὶ σήμερον τῆς ἀντωνυ-
μίας αὐτὸς ἡ πρώτη ἐκφωνεῖται δυσυλλάβως ἀπὸ
τοὺς περὶ Πόντον ὁμογενεῖς ἡμῶν αὐτοὺς ἀντὶ
αὐτὸς ἐκφύροντας. Ἡ δὲ διὰ τοῦ διγράμματος διάκρισις
εἰς δύο συλλαβὰς ΑΥΥ δείχνει φανερά, ὅτι τὸ ΑΥ
χωρὶς τὸ ῥήθην διακριτικὸν ἐπροφέρετο κοινῶς ἐνω-
μένως, ὥς τὸ προφέρομεν, ἔξω τῶν Τραπεζούντιων,
ὅλοι ἡμεῖς τώρα. » Σεβόμεθα καὶ τιμῶμεν τὴν γνω-
στὴν κριτικὴν ἐμπειρίαν τοῦ Κ. Φιλητᾶ χάριν ὅμως
τῆς ἀληθείας ὁραιομένη νὰ εἰπωμεν, ὅτι οἱ Τραπε-
ζούντιοι δὲν συνειθίζουσιν ἀναλύσεις διφθογγῶν, καὶ
ὅτι ἡ λέξις αὐτὸς εἶναι οὐχὶ ἡ αὐτὸς, ἀλλ' ἡ οὗτος,
προσλαμβανομένου τοῦ ἀ δεικτικού. Ἰνα δὲ πεισθῇ-
τε περὶ τούτου, ἀποστέλλω ὑμῖν τὰ κάτωθι περὶ
δεικτικῶν ἐν Τραπεζούντι, ἅπερ, ἂν ἐγκρίνητε, δύ-
νασθε νὰ δημοσιεύσητε καὶ διὰ τοῦ ἀξιολόγου ὑμῶν
φύλλου.

Ἐν Τραπεζούντι, ὅταν μὲν ὁ δεικνυόμενος ᾖ ἡναι
πλησίον τοῦ πρώτου προσώπου λέγουσιν ἀ—οὔτος,
ὥς ἐν τῇ Λατινικῇ τὸ *hic*. ὅταν δὲ οὗτος ᾖ ἡναι πλη-
σίον τοῦ δευτέρου προσώπου, λέγουσιν ἀ—τός, ὥς ἐν
τῇ Λατινικῇ τὸ *iste*. ὅταν δὲ μακρὰν ὦν καὶ τῶν
δύο προσώπων ᾖ ἡ ὑποτίθεται παρὼν, λέγουσιν
ἀ—κεῖνος. ὅταν δὲ οὔτε εἶναι οὔτε ὑποτίθεται πα-
ρὼν, λέγουσιν ἀπλῶς *εκείνος*. Ἡ αὐτὴ δὲ ἀναλο-
γία ὑπάρχει καὶ εἰς τὰ ἐπιρρήματα, ἀδὰ—ἐνταῦθα,
ἀτοῦ—αὐτόθι, ἀκεῖ καὶ ἐκεῖ. Ἀντὶ δὲ τῆς αὐτοῦ
τῶν Τραπεζούντιων, ἐν Κερασούντι καὶ ἀλλαχοῦ
προσθέτοντες δίγραμμα λέγουσιν ἀδοῦτος, ἐν Γκιου-
μουσχανὲ λέγουσι χα—οὔτος, ὅπερ μὲ παρεκίνησε νὰ
θέσω δασεῖν ἐπὶ τοῦ α. Τὸ δὲ ἀ τοῦτο εἶναι δεικτι-
κόν, καὶ ἀντιστοιχεῖ τῷ τῆς κοινῆς γὰ—ιδού, τῷ καὶ
ἐν τῇ λέξει γάτος εὐρισκομένῳ καὶ διὰ τοῦτο γίνεται
διάκρισις μετὰ τῆς ἀ—κεῖνος καὶ τῆς ἐκεῖνος. Τὸ
αὐτὸ ἀ προστίθεται καὶ εἰς τὴν ποσότητος δεικτι-

κὴν ἀ—τόσος, ὥς ποιότητος δὲ δεικτικὴ χρησιμεύει
ἀντὶ τῶν ἐν τῇ κοινῇ τέτοιος καὶ τοιοῦτος ἢ ἀ—οἷ-
κος, ἥτις μοῖ φαίνεται ἡ αὐτὴ τῇ τῆς ἀρχαίας τοῦτος,
καθόσον ἐν ταύτῃ τὸ μὲν τ χρησιμεύει πρὸς δειξιν,
ἀφαιρούμενον ἐν τῇ ἀναφορικῇ οἷος καὶ ἀντικαθι-
στάμενον διὰ τοῦ π ἐν τῇ ἐρωτηματικῇ καὶ τῇ ἀο-
ρίστῳ ποῖος καὶ ποῖος, ἢ δὲ οἷος εἶναι κατάληξις κτι-
τικῇ, μόνον δὲ τὸ ο εἶναι ῥίζα. Ἀναλόγως δύνα-
ται τις νὰ ἀναλύσῃ καὶ τὴν ἀ—οἷκος, τοῦ μὲν ἀ
χρησιμεύοντος διὰ τὴν δειξιν, τοῦ δὲ οἷκος ἀντὶ τῆς
καταλήξεως οἷος, φυλαττομένης δὲ τῆς αὐτῆς ῥί-
ζης. Σημειωτέον ὅμως ὅτι τὴν ἀοἷκος τῶν Τραπε-
ζούντιων ἐν Κερασούντι λέγουσιν ἀοἷτικός καὶ ἀλ-
λαχοῦ ἀοἷτος, ἐν Οἰνέῳ δὲ ἀέκος. Τὸ τελευταῖον
δὲ τοῦτο ἴσως χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς καταγινόμενους
εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς ἐν τῇ κοινῇ ἔτσι, ἥτις ἐν
Τραπεζούντι μὲν λέγεται ἀ—ἐτη, ἐν Γκιουμουσχανὲ
δὲ χα—οὔτη—οὔτως. Ταῦτα μὲ πείθουσι, νομίζω
δὲ καὶ ὑμεῖς, ὅτι ἡ λέξις αὐτὸς δὲν εἶναι ἐκ τῆς
αὐτοῦ ἀλλ' ἐκ τῆς οὗτος. Περὶ δὲ τῆς ἀ—τός, πα-
ρατηρητέον ὅτι εἶναι ἐκ τοῦ δεικτικοῦ ἀ καὶ τῆς
τῆς ἀρχαίας ὀνομαστικῆς ἀντὶ τοῦ ἄρθρου ὁ, χρησι-
μεύοντος καὶ ὥς δεικτικοῦ, πρὸς ἣν ἀντιστοιχεῖ ἡ
ἀναφορικὴ δε, ὅπως πρὸς τὴν τόσος ἀντιστοιχεῖ ἡ
τόσος καὶ πρὸς τὴν τοῖος ἡ οἷος. Εὐλόγως δὲ δύ-
ναται τις νὰ παραβάλῃ τὴν αὐτὴν τῇ τῶν ἀρχαίων
ὁδε, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ τὴν συγχέῃ μετὰ τῆς κοι-
νῆς αὐτοῦ μου—ἐγὼ αὐτὸς ἢ ἀπ' ἐμαυτοῦ.

Περὶ τῆς κλίσεως τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων εἰς
τὰς διαφόρους πτώσεις καὶ τὰ διάφορα γένη ἐπι-
φυλάττομαι ἄλλοτε, ὅποτε θέλω προσπαθήσαι νὰ
ἐκθέσω ὅπως οὖν ἀκριβῶς ἰδιωτισμοὺς τινὰς καὶ ἐν
τῇ προφορᾷ παραλλαγὰς τῆς ἐν Τραπεζούντι καὶ
τοῖς περὶ λαλουμένης διαλέκτου τῆς Ἑλληνικῆς
γλώσσης, λαβὼν πρὸ πολλοῦ τὸ ἐνδόσιμον ἐκ τῆς
διατριβῆς τοῦ Κ. Ζαμπελίου.

Λέχθητε παρακλῶ τὰ σεβάσματά μου.

Ἐν Χάλκῃ, τῇ 4 Φεβρουαρίου 1858.

Θ. Κ. Τραπεζούντιος.

ΠΕΡΙ ΦΑΤΤΑΓΟΥ.

—ooo—

α Ἐν Ἰνδοῖς γίνεται ζῶον, κροκοδείλιον χερσαίον
παραπλήσιον ἰδεῖν μέγεθος δὲ αὐτῷ κυνιδίου Με-
λιταίου ἂν εἴῃ· περικεῖται δὲ φολίδι τρυχεῖαν ἄρα
οὕτω καὶ πυκνήν, ὥστε, ὅταν δαρῇ, ῥίνης αὐτοῖς
ἔργον παρέχει· διατέμνει δὲ καὶ χαλκόν, καὶ τὸν
σίδηρον ἐσθίει· καλοῦσι δὲ φαττάγην αὐτό. » Δίλ.
περὶ ζῶων ιδ. Β. 15', Κ. 5'.

Τὸν φαττάγην τοῦτον ἢ τὰ δύο εἶδη αὐτοῦ, πα-
ριστᾷ ἡ παρατιθεμένη εἰκὼν· εἶναι δὲ τὸ ζῶον πε-
ριεργάτατον, διότι ὁμοιάζει μὲν τὰς σκύρας, δὲν
εἶναι ὅμως ἐρπετόν· ἐξ ἐναντίας εἶναι μαστοφόρον.